Contributed by Lot van Baaren
woensdag, 26 juni 2013 - Last Updated woensdag, 26 juni 2013

Een delegatie van Nederlandse FNV-militanten, bestaande uit Patricia Wijnker, Fatma Kiymazaslan en onze kamerade Lot van Baaren brachten afgelopen dagen een blitsbezoek aan Turkije. Ze waren op het Taksimplein en bij de demonstraties om gevolg te geven aan de internationale oproep tot steun aan Turkse vakbonden. We geven het woord aan Lot van Baaren.

“Zaterdagmiddag vertrokken we naar Istanbul voor een bliksembezoek aan Turkije: solidariteit betuigen met vakbondscollega’s die opkomen voor mensenrechten en vakbondsrechten: je mening uiten, demonstreren, je verenigen, staken, dat moet toch gewoon kunnen. In Turkije staan dat soort zaken al langer onder druk, maar na de protesten rond het Gezi park lijkt nu een ware volksbeweging op gang te komen. Met ons bezoek wilden we aan de ene kant ter plaatse horen en zien hoe het er voor staat en aan de andere kant gehoor geven aan de internationale oproep tot steun aan de Turkse vakbonden DISK en KESK en vragen wat we nog meer voor hen kunnen doen.

We kwamen in de vooravond aan op het vliegveld in Istanbul en werden opgehaald door Mehmet Ali van KESK met de mededeling dat de demonstratie op Taksimplein net uitgelopen was op een confrontatie met de politie. Een speech van Erdogan die middag dat het de schuld was van de demonstranten dat de economie was gekrompen, het toerisme achterbleef en de islam niet werd nageleefd had de gemoederen niet onberoerd gelaten. De demonstraties en afwisselende stakingen gingen hun 24e dag in en vandaag was er voor het eerst sinds een kleine week weer opgeroepen naar het plein te komen ter herdenking van slachtoffers en er bloemen te leggen. De betogingen op het plein zijn vreedzaam en ook deze keer waren er veel mensen en veel bloemen. De betogers zijn wel steeds standvastiger, zoals ook de stilstaande man zich manifesteerde. Tienduizenden mensen gaven gehoor aan de oproep ondanks de risico’s. Want een harde reactie was zeker niet uitgesloten, net als meer slachtoffers en arrestaties. De politie greep inderdaad in de vooravond al snel hard in, vlak voordat wij aankwamen op het vliegveld. De organisatoren van de zusterbonden zijn op dat moment nog op en rond het plein om meer duidelijkheid te krijgen over het lot van collega’s die zijn gevlucht voor traangas en politie. Gelukkig kon Mehmet ons alsnog ophalen. Ons hotel was aan het Taksimplein en moeilijk te bereiken, door politie afgezet. We werden door het politiekordon heen gepraat door Kivanc, onze collega internationale zaken van de vakbond DISK en Hidir van SES, de vakbond van de zorgsector van KESK.

Vanuit onze kamer kijken we zo over het plein dat vol staat met politie, waterkanonnen, arrestantenbussen, maar waar ook nog allemaal taxi’s heen en weer rijden en mensen zich proberen te hergroeperen. Nadat we onze tassen op de kamer hebben gezet, gaan we naar buiten en hopen onder het eten meer te horen van Kivanc en Hidir. Maar dat eten moet wachten, twee straten verder komen we midden in zomaar weer een politieactie terecht. Wat een traangas! We proberen overeind te blijven in de wolken gas die je de adem benemen en de tranen over je gezicht doen stromen. Fatma en raken we kwijt en we proberen haar te bellen als we uiteindelijk in een eetcafé getrokken worden waar gelijk het rolluik naar beneden gaat, maar waar ook binnen het gas te ruiken en te voelen is. Gelukkig is ze door andere demonstranten geholpen en kon ze in een winkel weer een beetje op adem komen nadat ze, tussen twee traangasgranaten in, klem was komen te zitten in een portiek. Ook Hidir raken we kwijt in de chaos. Een hectisch begin van ons bezoek. Na wat heen en weer gebel zien we elkaar weer allemaal bij een klein restaurantje. Het is elf uur geweest en Patricia, die vanochtend om vijf uur al uit de veren was voor haar ochtenddienst in de ouderenzorg, ging onderhand zowat van haar graatje….

Het was een beetje surrealistisch om ineens in een klein Turks restaurantje in Istanbul te praten over hoeveel vakbonden er zijn in Turkije, over de organisatiegraad of over hoe een beweging begint,

terwijl er tegelijk af en toe traangaswolken langs komen, charges uitgevoerd worden en een overbejaard mevrouwtje naar binnengetrokken wordt, die zowat voor het restaurant in elkaar zakt. Met water en flink wat aandacht komt dat weer goed, terwijl wij horen dat er vier bonden zijn in Turkije. Hak-Iş, de kleinere meer islamitische vakbond en T□rk- Iş de oudste vakbond hebben samen ongeveer 650.000 leden maar werkgevers en regering hebben erg veel invloed in deze bonden. De onafhankelijke bonden DISK (meer private sector) en KESK (meer publieke sector) hebben respectievelijk zo'n 150.000 en 250.000 leden. Maar in een optelsom nog steeds maar iets meer dan een miljoen leden terwijl er toch zo'n 75 miljoen Turken wonen. Al gauw blijkt dat je in Turkije niet zomaar lid wordt van een vakbond. Waar je in Nederland lid wordt omdat je je baan dreigt te verliezen, weet je in Turkije met name als je lid bent van DISK of KESK zeker dat je die baan kwijt raakt als je je als vakbondslid manifesteert. Bestuurders van de bond vangen de klappen op en zitten regelmatig vast. Op dit moment de voorzitter van KESK al een maand of vijf, samen met zo'n 60 bestuurders die de laatste tijd gearresteerd worden omdat ze 'illegaal bijeen komen'. De 400.000 vakbondsleden van DISK en KESK zijn vooral mensen met een missie, bevlogen en betrokken leden die hun achterban goed kennen. Eigenlijk een kaderlid met een functie bestuurder/organiser die als vrijwilliger vooral zijn achterban informeert en raadpleegt, maar ook organiseert en mobiliseert. En dat ze daartoe goed in staat zijn, dat hebben ze de laatste weken laten zien.

Wat ook duidelijk wordt is dat de beweging wel Taksimplein als motor en middelpunt heeft, maar inmiddels is uitgegroeid tot een beweging door het hele land heen. Omdat het begon om een park, zijn vooral parken en parkjes in alle grote en kleineren steden het middelpunt van activiteit. Erdogan wil de buitenwereld graag doen geloven dat het alleen om een paar raddraaiers op het Taksimplein gaat. Wij weten inmiddels beter. Het is inderdaad een veel grotere beweging die verspreid door het hele land haar wortels heeft in vakbonden en (culturele) verenigingen, meestal progressief van aard en waarin vooral jongeren het voortouw nemen. Zij zien hun leven, of beter hun leefstijl in gevaar als Erdogan zijn plannen doorzet. Eerder al was er bijvoorbeeld enorm verzet tegen zijn zogenaamde 4+4+4-wet. Daarbij krijgen kinderen na vier jaar basisonderwijs gelijk vier jaar een soort middelbaar onderwijs maar op een zeer laag (lager beroepsonderwijs) niveau, waarna je met een jaar of 12 klaar bent om te werken (of te trouwen). Hij lijkt een soort maatschappij voor te staan met goedkope (en dom gehouden) slaven, die uitgebuit kunnen worden door een steeds rijkere elite.

Als we een beetje doorvragen op ons eigen terrein van de zorgsector, zijn de verhalen schrijnend en op een enge manier herkenbaar. Zorgverleners werken voor een heel groot deel in flexibele statuten en worden slecht betaald door uitzendbureaus, terwijl ze ook nog eens te maken hebben met toenemende agressie van hun cliënten. Die zitten namelijk opgescheept met een eigen bijdrage die de helft is van de zorgkosten en door sommige mensen, die wel snel zorg nodig hebben, niet betaald kan worden. Dat maakt mensen boos en daar moeten de zorgwerkers dan maar mee zien te dealen. Eigenlijk geen wonder dat artsenverenigingen en zorgwerkers zich zo roeren in deze beweging. Net als de leraren en de advocaten, want ontplooiing en onderwijs en de democratische rechten liggen dus ook ongelooflijk onder vuur.

De beweging die begon met het park heeft veel krachten verzameld en heeft een enorm bindend karakter. Niet alleen in Istanbul. Terwijl we ons bewegen van de alevitische demonstratie waar de 37 doden herdacht worden van de aanslag in Sivas in 1993 naar een interview met de krant SOL en een gesprek met de voorzitster van KESK, horen we steeds de leuze dat Taksim overal is. Taksim staat voor een nieuw perspectief van progressieve en democratische krachten, niet gedomineerd door politieke partijen maar onafhankelijk en jong. De positieve energie spat ervan af, de kracht van wat je samen kan is voor iedereen inspirerend. Verbinden is geen loos begrip: vraag het de voetbalsupporters van Besiktas, Fenerbahce en Galatasaray die elkaar nogal eens naar het leven stonden, maar op Taksimplein elkaars shirtjes dragen. De stakingen van leraren gaan nog door en in Ankara zijn ook grote demonstraties, net als allerlei bijeenkomsten in 80 andere grotere en kleinere steden, in het Europese maar ook in het Aziatische deel. Jammer dat het een bliksembezoek is en we de LGBT/diversiteitsgroep niet meer kunnen toespreken die zich verzamelt op Taksimplein. Daar hebben we juist als Abvakabo FNV banden mee en hebben onze kaderleden uit de diversiteitsgroep het afgelopen half jaar nauw mee samen gewerkt.

We kunnen onze collega’s alleen nog een keer vragen wat we meer kunnen doen om hen te ondersteunen. Het antwoord is simpel en helder: help ons geluid hoorbaar worden tot in de steden en dorpen van Nederland. Maar ook: neem er een voorbeeld aan en reageer op wat je niet wilt, met wat je wel samen wilt bereiken. Denk erover na en ga er voor.“

Dit artikel verscheen oorspronkelijk op Grenzeloos